

ІННОВАЦІЙНІ ЕКОБІОТЕХНОЛОГІЇ

Любинський О. І.

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

E-mail: lubin.alex@gmail.com

Проблема чистого довкілля, зокрема збереження різноманітного тваринного та рослинного світу, стояла завжди, як і проблема збереження здоров'я людини, народження здорових повноцінних дітей. Забруднення навколишнього середовища в багатьох регіонах досягло критичної межі внаслідок впливу природних стихій та недосконалості науково-технічного прогресу суспільства. Спостереження за чистотою довкілля, контроль показників чистоти повітря, води, ґрунту, промислових та побутових приміщень, харчових продуктів, виробничих технологій та викидів, а також рекомендації щодо відновлення безпечного середовища повинні нагально вирішувати державні служби екомоніторингу з використанням новітніх досягнень науки та техніки [3, 10, 11].

Найбільш пріоритетними в короткостроковій та довгостроковій перспективі визначені напрями біотехнології, які пов'язані з охороною довкілля, біодеструкцією та утилізацією відходів, а також отриманням біопалива – тобто саме екобіотехнологію, яку на благо всієї нашої спільноти необхідно визнати в усіх її аспектах як окремий і найперспективніший напрям сучасної високої технології [1, 2].

Сьогодні вирішення екологічних проблем неможливе без застосування новітніх екобіотехнологій для діагностики забруднень довкілля, очищення стічних вод, знешкодження небезпечних газових викидів, використання перспективних засобів утилізації твердих і рідких промислових відходів, підвищення ефективності методів біологічного відновлення забруднених ґрунтів, заміни низки агрохімікатів на біотехнологічні препарати тощо. Актуальною має стати розробка екобіотехнологій, спрямованих на виробництво біогазу та водню

Екологічна біотехнологія та біотехнологія в рослинництві і тваринництві

з органічних відходів, мікробіологічна деструкція ксенобіотиків, застосування біоіндикації та біотестування в системі екологічного моніторингу [1].

Активно впроваджується тотальна біологізація майже всіх галузей господарства. У медицині на зміну хіміко-фармакологічним препаратам приходять “ліки біологічної природи”, виготовлені за використання біологічно активних компонентів живих організмів. У сільському господарстві успішно опановуються нові біологічні засоби захисту рослин, в промисловості, взагалі, та в енергетиці, зокрема, надалі все більша увага приділяється широкому застосуванню мікроорганізмів, які здатні не лише вибірково концентрувати певні метали або інші хімічні сполуки, а й переробляти так звані “відходи цивілізації” на корисний продукт – метан або водень [3].

Екологобіотехнологічні наукові дослідження сформувався як результат перетину інтересів, підходів, принципів та методів прикладних напрямів екологічної науки і класичних та сучасних біотехнологій. Інакше кажучи, це технологічні процеси, що здійснюються завдяки використанню живих організмів та інших біологічних агентів і спрямовані на покращення, захист і відновлення порушеного людиною довкілля, збереження функціональної стійкості біосфери в цілому або її певних компонентів (природних екосистем) і зрештою — забезпечення сталого і гармонійного розвитку ноосфери [4, 5].

Сучасна екологічна ситуація, яка пов’язана насамперед із посиленням антропогенного пресу на біосферу, потребує розробки чіткої, об’єктивної та науково обґрунтованої системи екологічного моніторингу [5]. Однією з її складових є пошук, розробка та застосування адекватних методів оцінки якості навколишнього середовища взагалі та рівня певних забруднень зокрема. Найбільш поширеними на сьогодні методами контролю якості довкілля є фізико-хімічні технології [6].

Дослідження і розробка нетрадиційних технологічних рішень конверсії відновлюваної сировини різного походження у біогаз, що містить водень або метан, і біодизель, який одержують із ліпідів мікроводоростей, є актуальними, екологічно доцільними і економічно вигідними [7].

Екологічна біотехнологія та біотехнологія в рослинництві і тваринництві

Нагальною є розробка і впровадження комплексних технологій фізико-хімічного та біологічного очищення висококонцентрованих стічних вод, які забезпечували б попереднє очищення промислових стічних вод від забруднень, що перешкоджають біологічному очищенню, сумісне біологічне очищення побутових і промислових стічних вод із використанням сучасних рішень: анаеробно-аеробних процесів, нітриденітрифікації, анамокс-процесу, іммобілізованих мікроорганізмів, біоконверсних технологій, і гарантували б якість очищеної води на рівні вимог скиду у водойми, були б високоєфективними, маловідходними та економічно вигідними [8, 9].

Отже, нині у світі відбуваються процеси, що порушують цивілізований плін життя: інтенсивно забруднюється навколишнє природне середовище, руйнується біосфера, утворюється велика кількість відходів. Вирішення перелічених проблем можливе при застосуванні природоохоронних біотехнологій. Екобіотехнології хоч і є частиною біотехнології, але принципово відрізняються від традиційних біотехнологій тим, що мають за мету підвищення якості та безпеки життя суспільства. Природоохоронні біотехнології є невід'ємною складовою суспільства майбутнього. Пріоритетними напрямками розвитку природоохоронних біотехнологій визначено такі традиційні проблеми прикладної екології, як біотестування та біосенсорика, технології оптимізації екосистемних процесів, переробка й утилізація відходів, біотехнології очищення води, повітря і ґрунтів, а також біоенергетика [1].

Список літератури

1. Кузьмінський Є.В., Щурська К.О. Пріоритетні напрями розвитку екобіотехнології. 1. Природоохоронні біотехнології. Innov Biosyst Bioeng, 2018, vol. 2, no. 1, 22-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ibb_2018_2_1_5.
2. Климчик О.М., Багмет А.П. Біотехнології: екологічні аспекти. Матеріали I-го Міжнар. наук.-практ. інтернет-семінару «Екологічна освіта і наука для сталого розвитку». К. : МЦАС, 2015. С. 59-61.
3. Кузьмінський Є.В. Актуальність екобіотехнології. URL:

Екологічна біотехнологія та біотехнологія в рослинництві і тваринництві

- <https://kpi.ua/722-5>.
4. Кузьмінський Ю.В., Голуб Н.Б., Кухар В.П. Предметні та освітні аспекти екобіотехнології. Вища освіта України. 2007. 2, С.55-62.
  5. Кухар В.П., Кузьмінський Ю.В., Ігнатюк О.А., Голуб Н.Б. Екобіотехнологія та біоенергетика: проблеми становлення та розвитку. Вісник НАН України. 2005.9,С.3-18.
  6. Кузьмінський Ю.В., Голуб Н.Б., Щурська К.О. Фізичні та фізико-хімічні методи в біотехнології. Науковий вісник ЧНУ. 2009. 453(20), С.19-34.
  7. Голуб Н. Б. Науково-технологічні основи конверсії відновлюваної сировини в біоводень, біометан та біодизель: дис. ... д-ра техн. наук. : 03.00.20 – біотехнологія. К., 2014. 425 с.
  8. Саблій Л.А., Кузьмінський Ю.В., Жукова В.С., Козар М.Ю. Нові технології біологічного очищення побутових і промислових стічних вод. Водопостачання та водовідведення. 2014.3, С. 24-33.
  9. Гвоздяк П.І. За принципом біоконвеєра. Біотехнологія екологічної безпеки. Вісник НАН України. 2003.3,С.29-36.
  10. Становлення та розвиток екологічної біотехнології. URL: http://kegt.rshu.edu.ua/images/dustan/pl_3_1.pdf.
  11. Стратегія розвитку біоенергетики в Україні. URL: <https://uabio.org/bioenergy-transition-in-ukraine/>.

УДК 579.26:63;581.9

РОЗРОБКА ПІДХОДІВ КУЛЬТИВУВАННЯ *IN VITRO* ВИДІВ РОДУ *ARNICA L.*

**Тарас Ю. М., Кравченко Є. Я., Колісник Х. М., Грицак Л. Р.,
Дробик Н. М.**

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: kolisnyk@chem-bio.com.ua

Охорона фіторізноманіття має загальнобіологічне значення,